

JORNADA

EL DISSENY D'UN PROGRAMA DE COMPLIANCE PENAL COM
A MECANISME D'EXONERACIÓ DE LA RESPONSABILITAT
PENAL EN L'ÀMBIT DEL SECTOR PÚBLIC LOCAL

PRESENTACIÓ

La LO 5/2010, de 22 de juny, de reforma del Codi Penal va introduir en el nostre ordenament jurídic el principi pel qual les persones jurídiques poden ser condemnades com a autores d'un delictes, suprimint, de retruc, el vell aforisme romà *societas delinquere non potest*. Així doncs, al marge de la possibilitat que les persones físiques que actuen en representació o desenvolupen la seva activitat al servei de l'Administració local puguin ser responsables de la comissió de delictes, també ho podran ésser les organitzacions públiques creades pels ajuntaments (que en queden exclosos per aplicació de l'article 31.1 *quinquies* del Codi Penal), molt especialment les societats públiques mercantils que hi són vinculades. Així, el Codi Penal estableix un sistema de responsabilitat de les persones jurídiques, que inclou, entre d'altres aspectes, els subjectes considerats penalment responsables, les conductes tipificades (delictes contra l'ordenació del territori, els recursos naturals i el medi ambient, suborn, tràfic d'influències...) i el règim punitiu aplicable (multes, clausura de locals i suspensió d'activitats...).

La comissió d'un delictes per part d'un representant electe o empleat públic en exercici de les seves funcions pot comportar l'atribució de responsabilitat penal a determinades persones jurídiques dins l'àmbit local si es demostra que el fet punible s'ha pogut realitzar a causa de la inexistència d'un control adequat per part d'aquestes sobre la persona i l'activitat o, fins i tot, per transferència d'un tercer proveïdor. La necessitat de garantir que no ha existit una omissió o un exercici negligent o insuficient de les funcions de vigilància i supervisió –que podria haver “facilitat” el fet delictiu–, està portant molts ajuntaments i societats mercantils públiques a dotar-se d'un programa d'ètica i compliment normatiu i de prevenció de delictes (*corporate compliance*) com a fórmula d'exoneració de la responsabilitat penal, en cas de detectar-se irregularitats constitutives de delictes. Aquests models de prevenció han d'incloure, entre d'altres elements, la identificació dels sectors d'activitat en què es poden

cometre actuacions delictives (mapa de riscos delictuals), l'establiment de protocols i codis de conducta per l'adopció i execució d'acords municipals i la implementació d'un règim sancionador-disciplinari en el supòsit d'incompliment.

Un àmbit especialment conflictiu és el de la contractació pública. Cal recordar que les directives 2014/23/UE, 2014/24/UE i 2014/25/UE sobre adjudicació de contractes de concessió, contractació pública i contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals obliguen els licitadors a demostrar la implementació de programes eficaços de *compliance* amb l'objectiu de prevenir i lluitar contra la corrupció, les activitats delictives i les distorsions de la competència; programes que, sota determinats requisits, poden evitar l'aplicació de les prohibicions de contractar previstes legalment, que altrament operarien de manera automàtica. Així mateix, no és inusual que en el sector privat, les empreses disposin d'una persona dedicada específicament a aquesta funció, el *compliance officer*, encarregat de dissenyar i implementar plans de prevenció, garantint el seu compliment efectiu i fent-ne una revisió periòdica que permeti introduir modificacions per a una eficaç aplicació de les normes i procediments de control.

Davant un sistema de transferència de responsabilitat directa i objectiva, com succeeix en el camp de la responsabilitat patrimonial, on l'ajuntament respon per l'actuació danyosa de l'empleat públic –de manera que l'actuació d'aquest s'entén realitzada per l'ajuntament–, el Dret penal ha optat per un sistema de responsabilitat que es fonamenta en l'actuació imprudent de la persona jurídica, de manera que totes les entitats i organismes locals no relacionats a l'article 31.1 *quinquies* respondran penalment si es demostra una manca de diligència en l'evitació del delictes, que no és altra cosa que el que la doctrina especialitzada i la jurisprudència anomenen un “defecte d'organització” considerat rellevant per a la comissió del fet delictiu.

DIA I HORA

17 de gener
9:00h a 15:00h

LLOC

Aula de Formació ACM
C/València, 231 5a planta
Barcelona

INSCRIPCIONS

www.fomacio.cat

Organitzat per:

JORNADA

EL DISSENY D'UN PROGRAMA DE COMPLIANCE PENAL COM A MECANISME D'EXONERACIÓ DE LA RESPONSABILITAT PENAL EN L'ÀMBIT DEL SECTOR PÚBLIC LOCAL

PROGRAMA

- 8:45h - 9:00h Acreditacions
- 9:00h - 9:10h Inauguració
- 9:10h - 10:00h La responsabilitat penal de les persones jurídiques. Especial referència a la Circular 1/2016 de la Fiscalia General de l'Estat i les primeres sentències del Tribunal Suprem en la matèria
- Sr. Santiago Vidal i Marsal, magistrat de la Secció 10a., Audiència de Barcelona
- 10:00h - 10:50h L'afectació de la responsabilitat penal de les persones jurídiques en l'àmbit local. La seva incidència en la responsabilitat dels càrrecs electes i els empleats públics
- Sr. Josep Cubells i Ribé, advocat penalista
- 10:50h - 11:20h Pausa
- 11:20h - 12:10h Els tipus delictius més comuns a l'Administració pública local. Especial referència a la corrupció de funcionari públic i al tràfic d'influències
- Sr. Carles Almeida i Espallargas, magistrat de la Secció 21a., Audiència de Barcelona
- 12:10h - 13:00h Les circumstàncies atenuants de la responsabilitat penal de les persones jurídiques: els programes de *compliance*
- Sr. Xavier Melero i Merino, advocat penalista
- 13:00h - 13:50h La formulació pràctica d'un model de prevenció de riscos penals (I): Els models de prevenció de delictes com a eina de l'administració per lluitar contra la corrupció en la contractació. Contingut mínim i implementació
- Sra. Haidé Costa i Villaró, ex-magistrada i advocada especialista en *compliance* penal
- 13:50h-14:40h La formulació pràctica d'un model de prevenció de riscos penals (II): Com detectar que un model de prevenció de riscos penals és apte per protegir de la transferència de responsabilitat en la contractació pública
- Sr. Fruitós Richarte i Travesset, ex-magistrat i advocat especialista en *compliance* penal

Direcció

Dra. Judith Gifreu i Font, professora titular de dret administratiu i directora de la Càtedra Enric Prat de la Riba d'Estudis Jurídics Locals, Universitat Autònoma de Barcelona

Destinataris

Personal de l'administració local i electes locals.

Amb la col·laboració de:

Diputació
Barcelona

Diputació de Girona

Diputació Tarragona

Diputació de Lleida

Amb el suport de:

Sabadell

ZURICH

SegurCaixa Adeslas

VidaCaixa

